

Kinderen en jongeren over archeologie

Een aantal eerste resultaten van een onderzoek onder kinderen en jongeren over archeologie. Paul Sikkema, september 2016.

*"Het wordt voor onze leeftijd vaak heel saai uitgelegd. Er wordt niet echt iets van gemaakt. Ze verwachten maar dat wij het net zo interessant vinden als volwassenen!"
Meisje, bovenbouw Havo.*

Vooraf

In opdracht van de Stichting Archeologiedagen en met steun van het Fonds Cultuurparticipatie heeft Qrius¹ in de eerste helft van 2016 een uitgebreid onderzoek uitgevoerd onder **kinderen** en **jongeren** van 8 t/m 18 jaar over **archeologie**.

Via het onderzoek wilden we inzicht krijgen in de *houding* van kinderen en jongeren ten opzichte van archeologie en in *mogelijkheden* om ze bij archeologie te betrekken – op een voor hun *aantrekkelijke* manier.

Het onderzoek bestond uit persoonlijke gesprekken met kinderen en jongeren op diverse plaatsen in Nederland.

Wat leert het onderzoek ons?

Het onderzoek is bedoeld om de sector een beter inzicht te geven in wat kinderen en jongeren op het vlak van archeologie boeit en enthousiast maakt (en wat niet). Aan de hand daarvan kunnen we de activiteiten, die voor jonge doelgroepen bedoeld zijn, beter op ze afstemmen en professionaliseren.

Het volledige onderzoek zal in het najaar van 2016 gepresenteerd worden. Er zal voor de sector volop gelegenheid zijn om kennis te nemen van de uitkomsten en om hulp te krijgen bij het praktisch toepassen van de inzichten. Met het oog op de Archeologiedagen 2016 delen we hierbij alvast kort een aantal eerste uitkomsten.

Omgaan met diversiteit

Kinderen en jongeren van 8 t/m 18 jaar zijn natuurlijk geen homogene groep. In die periode van 11 jaar maken kinderen grote ontwikkelingen door en dat leidt tot grote verschillen tussen een 8-jarige en een 18-jarige (maar ook tussen een 8-jarige en bijvoorbeeld een 12-jarige).

In het onderzoek onderscheiden we daarom 3 herkenbare segmenten:

1. Kinderen uit de bovenbouw van de basisschool.
2. Jongeren uit de onderbouw van de middelbare school.
3. Jongeren uit de bovenbouw van de middelbare school.

---

¹ Qrius (van het Engelse 'curious') is een onderzoeks- en adviesbureau dat gespecialiseerd is in kinderen en jongeren.

Ieder segment kijkt anders tegen archeologie aan. We adviseren de sector om voor ieder van deze segmenten een **specifieke benadering** te kiezen. Daarbij zijn kinderen relatief het gemakkelijkst en de oudere jongeren relatief het moeilijkst (met name lager opgeleiden).

Archeologie moet in de hele periode met de kinderen en jongeren 'meegroeien': ze steeds weer nieuwe onderwerpen en invalshoeken bieden, zodat ze ook als ze ouder worden geboeid blijven.

Kinderen uit de bovenbouw

Lang niet alle kinderen uit de bovenbouw van de basisschool weten wat archeologie is. Het is best een lastig woord: *"Ik weet het half. Ik ken het woord maar ik weet niet wat het is"*, zegt een meisje uit groep 8.

Als we het woord uitleggen, dan blijkt dat ze er vaak toch al wel wat van weten.

De kinderen staan open ten opzichte van dit onderwerp: *"Ik vind het leuk om te weten hoe het was om in de oudere tijd te leven."* Ze vinden (onder meer) het volgende heel interessant:

1. Skeletten, botten en schedels. Overblijfselen van levende wezens dus. Vooral als je ze zelf vast mag houden.
2. Bijzondere voorwerpen die een direct verband hebben met hun leefomgeving: hun straat, wijk of eventueel stad/dorp. Met bijbehorende, spannende verhalen.
3. Zelf iets doen. Graven vinden de meeste kinderen bijvoorbeeld leuk, maar alleen als ze dan ook echt iets vinden.

Wat vinden ze minder leuk:

1. Scherven, potten en stenen; die kennen ze inmiddels wel, die vinden ze saai.
2. Passief kijken of luisteren naar verhalen die door rondleiders verteld worden.
3. Mensen die in kleren uit het verleden bij een vuurtje zitten.

Jongeren uit de onderbouw

Ook de jongeren uit de onderbouw van de middelbare school zijn overwegend positief over archeologie en willen best met hun ouders mee naar een archeologische activiteit. Maar voor de dingen, die kinderen leuk vinden, lopen zij niet meer warm.

Wat vinden deze jongeren heel interessant:

1. De verhalen achter voorwerpen die gevonden zijn. Over het dagelijkse leven van mensen, met alles erop en eraan. Over liefde en geluk, haat en nijd, recht en onrecht, leven en dood. Bij voorkeur aansluitend bij onderwerpen waar jongeren zelf ook mee bezig zijn.
2. Het 'reconstrueren' van mensen uit het verleden: *"Dat vind ik dus raar. Hoe doen ze dat? Hoe is het mogelijk om mensen na te maken?"*
3. Moderne technologie moet bij het presenteren van archeologie aan deze doelgroep een belangrijke rol spelen: *"Op Facebook heb je al van die 360 graden video's, dan zit je te kijken en dan kun je overal van alles zien. Als je terug in de tijd zou kunnen gaan ... dat lijkt me echt supervet!"*

Wat vinden ze minder leuk:

1. De objecten op zichzelf, tenzij die er heel mooi uitzien of heel bijzonder zijn.
2. Rondleiders die een verhaal vertellen en de toehoorders overstelpen met feiten en details. En die zichzelf graag horen praten.
3. Dat er door volwassenen tegen ze gezegd wordt dat archeologie zo belangrijk en interessant is. Dat bepalen ze zelf wel!

Jongeren uit de bovenbouw

Deze jongeren staan duidelijk verder af van archeologie. Er is ook zo veel te doen en er zijn zo veel onderwerpen waar je je mee bezig kunt houden: *"Misschien wordt het later wel interessant. We zijn nu met andere dingen bezig."*

We adviseren de sector dan ook om zich wat dit segment betreft te concentreren op jongeren die affiniteit hebben met geschiedenis en archeologie.

Wat vinden deze jongeren heel interessant:

1. Bloeiperiodes van culturen uit het verleden. Het is een invalshoek die veel raakvlakken heeft met de interesses van oudere middelbare scholieren. Denk aan onderwerpen als rijkdom, vakmanschap, macht, ambities en succes.
2. Als wordt aangesloten bij studies of beroepen die ze overwegen. Bijvoorbeeld door aandacht te besteden aan de technologie die komt kijken bij het bergen van wrakken.

Wat vinden ze minder leuk:

1. Grieken en Romeinen, daar hebben ze op school vaak al het nodige over gehoord en daar zijn ze wel klaar mee.
2. De standaard verhalen. Het mag allemaal wel wat spannender: *"Ik zou wel willen weten of er hoeren waren in steden en wat die dan deden"* (zegt een meisje uit de bovenbouw).

Tot slot

Voor archeologie in zijn **geheel** is het belangrijk dat kinderen en jongeren er in de loop der jaren **positieve ervaringen** mee opdoen, zodat ze positief reageren als hun vader of moeder met het idee komt om samen naar een archeologisch evenement te gaan. Zo bezien is ieder contactmoment van de sector met een kind of jongere van belang: het is een kans om de belangstelling bij ze te wekken en/of te versterken, maar het is ook een moment waarop ze (als het niet goed uitpakt) hun interesse kunnen verliezen.